

2) удосконалення структури державного управління і взаємодії центральних органів державної влади, які відповідають за охорону довкілля та за економічний розвиток.

Перша складова передбачає удосконалення безпосередньо екологічного законодавства, врахування у ньому вимог міжнародних конвенцій, ратифікованих Україною, а також відображення екологічної складової у законодавчих та нормативних актах, які стосуються економічних питань, зокрема, питань регіонального розвитку, містобудування тощо. Це має призвести до формування дієвої національної екологічної політики.

Друга складова необхідна для ефективної реалізації національної екологічної політики за рахунок чіткого дотримання законодавчих та нормативних документів та мінімізації неузгодженості у діях державних органів управління та їх окремих структурних підрозділів.

Здійснення обох кроків необхідне для реалізації можливості прийняття та виконання обґрунтованих екологоорієнтованих управлінських рішень на всіх рівнях управління – від національного до господарського, а також участі у міжнародній співпраці в екологічній сфері. При цьому найбільше уваги варто надати національним та регіональним екологічним програмам, економічним програмам, спрямованим на ресурсозбереження, а також конкретним екологоорієнтованим проектам.

Одночасно формування та реалізація дієвих національної та регіональних екологічних політик дозволить здійснювати стимулювання господарських суб'єктів до прийняття та реалізації екологоорієнтованих управлінських рішень. Для них важливим є отримання економічного ефекту поряд з екологічними, тобто стимулювання розвитку так званої „прибуткової екології”.

**Чернявська Олена Валеріївна, д.е.н., професор
Горбунова Олена Андріївна, асистент**

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Україна

ОЦІНКА СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ДЕМОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Демографічні процеси, що відбуваються в Україні, в даній статті проаналізовано за допомогою: 1) шкали польського демографа Е. Россета; 2) «коефіцієнта системного навантаження»; 3) аналізу темпів росту та приросту основних демографічних показників.

Шкала Е. Россета дозволяє оцінити рівень старіння населення та виділити наступні етапи: 1) молоде населення – питома вага осіб від 60 років і більше у загальній кількості населення становить 8%; 2) поріг старості – 8-10%; 3) старіння – 10-12%; 4) демографічна старість – більше 12% (початковий рівень – 12-14%, середній – 14-16%, високий – 16-18%, дуже високий рівень – більше 18%) [1, с. 235]. В Україні за весь період незалежності спостерігається «дуже високий рівень» демографічної старості (рис. 1) і цей показник за 23 роки зріс на 2,9%.

Для оцінки пенсійного забезпечення фахівці Аналітично-дорадчого центру «Блакитна стрічка» використовують «коефіцієнт системного навантаження», тобто співвідношення кількості пенсіонерів до кількості платників пенсійних внесків. За умови збереження існуючих демографічних тенденцій, кількість пенсіонерів зрівняється з кількістю платників внесків до 2025 р., а у 2050 році становитиме 125%, що означає утримання п'ятьох пенсіонерів чотирма працівниками [3, с. 11]. За прогнозними даними частка осіб старше працездатного віку в загальній чисельності населення протягом 2011-2050 рр. збільшиться з 24,5% до 35,5% [4].

Крім того, в європейських країнах середня тривалість життя населення значно вища ніж в Україні: у Німеччині – 76,5-82,1 р., Іспанії – 77,7-84,2 р., Франції – 77,1-84,1 р., Фінляндії – 76,1-82,4 р., Швеції – 78,7-83,0 р., тоді як в Україні для чоловіків – 62,1 р., а для жінок – 73,8 р. [5].

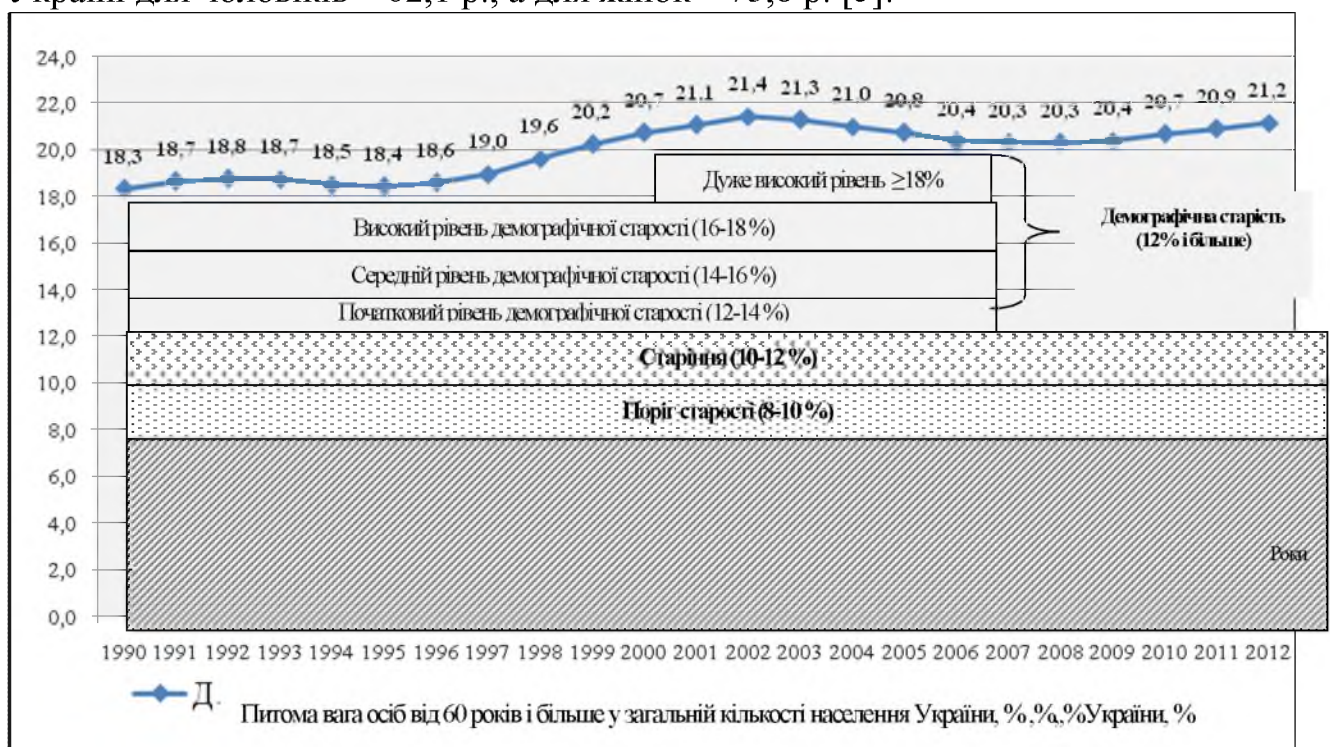

Рис. 1. Ідентифікація стану демографічного розвитку України за шкалою Е. Россета, %

Джерело: розраховано на основі [2]

Незважаючи на те, що протягом останніх 10 років народжуваність збільшилася з 390,7 тис. осіб в 2002 році до 502,6 тис. осіб в 2011 році відбувається природне скорочення населення. Разом з тим, в результаті дослідження темпів росту народжуваності та смертності нами отримано 2 етапи демографічного розвитку країни: I-й етап – (2002-2007 рр.) – характеризується одночасним зростанням кількості народжених і померлих; II-й етап - (2008-2011 рр.) – кількість народжених зростає високими темпами (27-31% щорічного приросту), в той час як кількість померлих скорочується, при цьому темп приросту кількості народжених значно вищий за темп скорочення кількості померлих в середньому на 20 % (рис. 2). Такий аналіз дозволяє спостерігати

покращення демографічної ситуації та спрогнозувати, що через 8-10 років можна очікувати природний приріст населення.

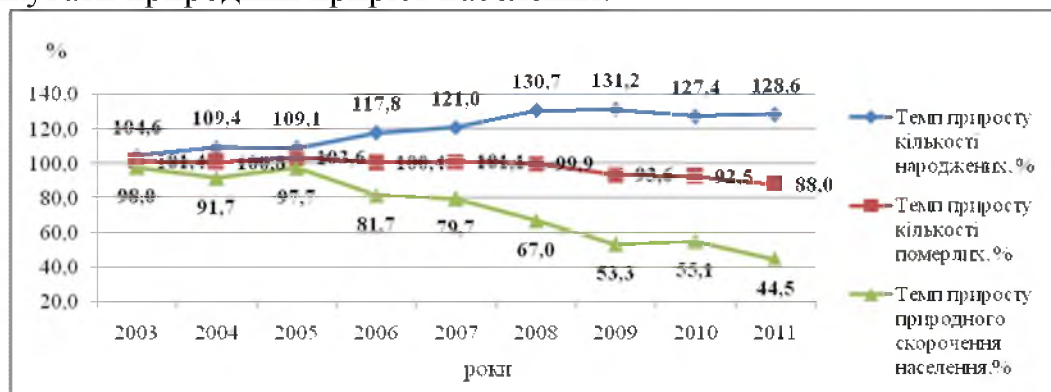

Рис. 2. Щорічний темп приросту основних демографічних показників України: 2002-2011 рр., %

Отже, в Україні, як і в більшості європейських країн, спостерігається звужене відтворення населення. На сьогодні характерними ознаками демографічних процесів в Україні є: демографічна старість, високий рівень системного навантаження, низька тривалість життя, висока смертність. Разом з тим, результатом національної демографічної політики заохочення дітонародження є перехід до другого етапу демографічного розвитку, який характеризується стрімким зростанням темпів народжуваності та зниження темпів природного скорочення населення. Стратегічним орієнтиром є перехід на наступний етап розвитку демографічних тенденцій, для якого, крім збереження високих темпів приросту, характерним є забезпечення природного приросту населення. В цьому сенсі корисним є використання досвіду країн ЄС, де дітонародженню приділяється значна увага, але основний акцент робиться на збереженні життя, забезпеченні його якості та тривалості шляхом підвищення рівня життя населення, забезпечення розвитку охорони здоров'я, безпеки харчування, екологічної безпеки, самозбережувальної культури.

Література

1. Толуб'як В.С. Фінансові механізми пенсійного забезпечення: монографія. – Тернопіль: ТЗОВ «Терно-граф», – 2011. – 336 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Коваль О.П. Ризики, загрози, пріоритети та наслідки реформування пенсійної системи України: аналіт. доп. / О.П. Коваль. – К.: Національний інститут стратегічних досліджень, 2012. – 44 с.
4. Офіційний сайт Шосткинського району Сумської області України. Демографічна ситуація і пенсійна система. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rda.shostka.net/socalnij_zahist/demografchna_situacya_pensjna_sistema/
5. Шевчук А. Міжнародний досвід формування системи пенсійного забезпечення / А. Шевчук // Державне управління та місцеве самоврядування:

Шакіна Наталія Анатоліївна, аспірант
Донецький національний технічний університет, Україна

КЛЮЧОВІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Однією з ключових проблем національної економіки сучасності є проблема конкурентоспроможності. Все більш поширеними в економічному світі сьогодні стають глобалізаційні процеси, головною ознакою яких є створення зон економічного співробітництва і торгівлі, створення наднаціональних економічних структур.

Розробка та реалізація концепції підвищення, розвитку конкурентоспроможності для української економіки є необхідною умовою виходу з кризового стану та подолання посткризових проблем. Тільки висока конкурентоспроможність вітчизняної економіки як на внутрішньому, так і на світовому ринках здатна закласти надійний фундамент для підвищення життєвого рівня населення.

Системні проблеми у підвищенні конкурентоспроможності економіки України обумовлені такими чинниками, як:

а) відсутність стратегії підвищення конкурентоспроможності національної економіки та стратегії переходу України до інноваційної моделі розвитку;

б) занепад науково-технічного потенціалу та неспроможність сформувати інтегрований механізм сприяння розвитку інноваційної діяльності;

в) недосконалість механізму виявлення, формування та комерціалізації інновацій, котрий би узгоджував інтереси всіх учасників інноваційного процесу;

г) відсутність достатніх фінансових ресурсів;

д) низький рівень використання економікою та окремими суб'єктами господарювання результатів міжнародних та національних інноваційних проектів та розробок;

е) втрата кваліфікованого персоналу високотехнологічних та наукоємних виробництв;

є) відсутність системної мотивації до творчої діяльності.

Серед ключових проблем розвитку національної економіки України в умовах глобалізації слід виділити наступні основні групи:

1. Проблеми адекватності економічної моделі національної економіки соціально-економічним цінностям і потребам українського суспільства.

2. Проблеми адекватності інвестиційної політики.

3. Проблеми сучасної податкової системи.

4. Проблеми сучасної пенсійної системи.

5. Енергетичні проблеми України.